

Zondaggroep II, 9 September 1962.

Goedenmorgen, vrienden.

Wij zijn dan bijeengekomen in een zondagkring, die een enigszins ander karakter krijgt dan voorheen. Ik wil daarover graag eerst een paar woorden zeggen.

Wij willen proberen lering te geven en daarmee hebben wij natuurlijk een bepaald doel. Wij zitten nu op aarde in een enigszins eigenaardige situatie. Een periode van overgang, een periode, waarin ontzettend veel gaat veranderen. De doorsneemers merkt dat wel met een tikkeltje neerslachtigheid, wat hoofdpijn, wat buikpijn, wat korzeligheid. Maar als je nu zo eens rondkijkt..... Jaren geleden hebben we gesproken over aardbevingen. Ik zou zeggen dat het er zo langzamerhand op begint te lijken. Wij hebben het gehad over kosmische veranderingen, ze zijn er. Wij hebben gesproken over grote spanningen. Voor het jaar ten einde is, zult u heus merken, dat het klopt.

In zo'n periode willen wij ook de zondagmorgen gebruiken om de mensen wat inzicht te verschaffen in de achtergronden van het geheel en in de samenhangen, zoals die op het ogenblik bestaan. En om dat nu te kunnen doen, moeten we daarvan een soort cursus maken.

Nu voel ik er helemaal niets voor om daarvan een plechtige cursus te maken. Natuurlijk, het karakter van de zondagmorgen vraagt een tikkeltje wijding. Maar 't is belangrijker dat wij spreken over de dingen, die zich ontwikkelen (de achtergronden daarvan) en dat wij proberen hier en daar er ook een praktische les uit te trekken, dan dat wij ons gaan bezighouden met vrome beloften en lege frasen.

Nu heb ik gedacht - en daarop moogt u nog commentaar leveren, als u dat wilt - om dit te doen aan de hand van historische perioden en oude wijsheid, maar altijd met dat lijntje, dat het verbindt met het heden.

OUDE WIJSHEID IVM HET HEDEN

Als eerste hoofdstuk van onze les zou ik graag willen terugdenken aan Egypte.

Er is een tijd geweest (zo ongeveer 4000 jaar geleden, dus ruim 2000 v. Chr.), dat Egypte bestaand uit twee rijken. Het waren heel eigenaardige rijken. De mensen van deze dagen stellen zich dat Egypte voor als een soort België en Nederland, twee landen, die veel overeenkomsten hebben en door een grens gescheiden zijn. Dat was echter niet het geval. In het z.g. Beneden Egyptische rijk bestond er in die tijd ook al een handelsgemeenschap (er werd dus veel handel gedreven), terwijl wij in het z.g. Boven Egyptische rijk een voortdurende strijd zien. Volgens het huidig standpunt was dat een soort onderontwikkeld gebied. Een groot gedeelte van deze landen bestond uit moeras of woestijngrond. De grote vorsten hebben daaraan later onnoemelijk veel gedaan. Ze hebben b.v. een soort natuurlijk kanaal laten aanleggen, zodat er bevoeiing kon plaatsvinden en door middel van sluizen de waterstand te regelen was. Op het ogenblik is die streek nog een van de vruchtbaarste oasen en men teelt daar buitengewoon mooi fruit.

Wanneer men echter goed kijkt, dan was er in die tijd in het Boven Egyptische rijk een voortdurende strijd tussen de eigen bevolking en de Nubiërs; het land van Cham, zoals men dat wel noemde. In deze strijd zochten zowel de negervorsten (en dat waren belangrijke rijken) als ook de bewoners van Boven Egypte naar een nieuw evenwicht. Een evenwicht van macht, waarin zij dus op de een of andere manier vrede en rust konden vinden. Maar dat werd nooit verwezenlijkt. Altijd weer was er een reden om met elkaar te twisten. Die twisten lagen vreemd genoeg niet op geloofsgebied. Er is een tijd geweest, dat er een grote strijd werd gevoerd tussen b.v. de goden van het zuiden, waaronder de grote Shamballa en de goden van Beneden Egypte, waaronder Heqet in die tijd een van de belangrijkste was. Langzaam maar zeker vervaagt echter het religieuze geschil en daarvoor in de plaats ontstaat er een twist, die hoofdzakelijk om de welvaart gaat.

Nu moet u mij niet kwalijk nemen, dat ik even een paar parallellen trek. De minst ontwikkelde gebieden waren het brutaalst. Steeds weer werden er eisen gesteld door Fablers, die over het algemeen betrekkelijk ver uit het zuiden kwamen en die dan met een grote mond een soort schatting vroegen. Vooral in de buurt van de tweede cataract (de tweede Nijlvallen) werd er ontzettend gevochten. Het waren echter altijd maar schermutselingen, want niemand had lust om risico te nemen, zoals het ook tegenwoordig in de wereld gaat. Je zou kunnen zeggen, dat soms een situatie a la Berlijn b.v. zich ontwikkelde in de steengroeven, welke verder in het zuiden waren gelegen. Daar trof men n.l. rode steen en kalksteen aan. Er was daar een Egyptische nederzetting, later heeft men die vervangen door een andere, welke meer aan de Arabische kant lag en deze was a.h.w. ingekapseld in het grondgebied van de volkeren van Nubië, de zwarte mensen.

Die stad of deze gemeenschap (het was een industriegemeenschap, bestaande uit een 10.000 slaven en ongeveer 500 vrije Egyptenaren en wat priesters) werd regelmatig aangevallen of bedreigd, en het Bovenrijk dreigde automatisch terug. Maar niemand had de moed die dreiging waar te maken.

Toen kwam er een vorst (de oorspronkelijke naam was Hekesos) en deze begon daar een oorlog. Die oorlog echter bleek te ontaarden in een farce van strijd. Hij viel n.l. alleen diegenen aan, die hij baas kon. En al vinden wij tegenwoordig in zijn graftombe, evenals in die van een van zijn nakomelingen een schitterend verslag van zijn overwinningen, welke hij op de Nubiërs heeft behaald, zo mogen wij toch wel zeggen, dat het eigenlijk maar bluff was, want hij streed hoofdzakelijk tegen ongewapenden. Hij was bang voor macht.

Die toestand hebben wij tegenwoordig ook. Men zou kunnen zeggen; In het klein vertoonde toen Egypte dezelfde verdeeldheid als de hedendaagse wereld.

Zeg, dat het oostelijk en westelijk Blok kunnen worden vergeleken met het Beneden en het Boven Egyptische rijk. Zeg, dat hoofdzakelijk de onderontwikkelde gebieden van Azië kunnen worden vergeleken met het toenmalige Nubische gebied| het is niet helemaal een zuivere vergelijking, maar voor ons doel kan die dienen. Wat gebeurde er nu? Op een gegeven ogenblik komen de twee rijken met elkander in strijd. Er is geen vast bestuur meer, er is nergens meer een vaste hand, die leiding geeft. Niemand weet wat hij moet doen. De priesters bidden tot vele goden en aanbidden zelfs vreemde goden in hun tempels? iets, dat in het behoudzuchtige Egypte een bijzonderheid mag heten,

Langzaam maar zeker wint de zonneverering hand over hand terrein. En die zonneverering bestaat niet - zoals u zult denken - uit één godsdienst, maar is een samenvoeging van een groot aantal verschillende goden en godinnen, hun tempels en tempeldiensten, die gezamenlijk als hoofdsymbool de zon hebben. Later worden dat de machtige priesters van Ammon.

Terwijl deze grote strijd dus aan de gang is, ontwikkelt zich een situatie, die haast onvoorstelbaar is voor de moderne mens. Als u denkt aan een aardbeving in Perzië, dan heeft u nog geen beeld van de verwoesting en verwarring, die een groot gedeelte van Egypte overspoelde.

De Hyksos (de herdersvorsten) plunderden overal. De Nubiërs drongen aan alle kanten binnen. De onbeschaafde volkeren overvleugelden het te zwakke Egypte, zowel het Beneden als het Boven Egyptische rijk. De goden moesten vluchten naar de woestijn. En het is bekend, dat men b.v. beelden van Sekhet, van Anubis en verscheidene andere goden heeft verborgen in massagraven, die oorspronkelijk voor de meer welgestelde burgers waren bestemd.

Hier krijg je een situatie, waarvan je je gaat afvragen: Hoe zit dat? En als je dat ontleedt, dan blijkt het volgende; De mensen eren hun goden? maar ze geloven niet meer in hun goden. Ze spreken de oude rituelen, waarvan we een deel in het Dodenboek terugvinden, b.v. de spreuken tot afweer van de krokodil, van de leeuw en van de draak. Het gaat in de vorm van;

"Wijk van mij, gij krokodil en vrees mij." Of:

"Vrees mij, leeuw, want ziet ik ben eeuwig en de eeuwig levende. Mijn tanden zijn als scherpe zwaarden (in andere gevallen "als beitels"), mijn handen zijn sterk als (en dan wordt er weer een vergelijking gegeven) en de vloed mijner ogen is sterker dan de Nijl, als hij rijst. Vlucht voor mij."

Dat prevelen ze allemaal, maar niemand weet wat te doen. De goden zijn gevlucht, er is niets meer over. En werkelijk geloven in een godheid, werkelijk geloven in de magische machten en de magische ban van de priesters, dat bestaat eenvoudig niet meer.

En zo zijn in deze dagen ook het geloof aan God, aan Zijn werkelijke waarde als een beschermende macht, als iets dat niet alleen maar een formule is voor een hiernamaals, maar een levende factor in het dagelijks leven, zeer aan het verzwakken.

Dan wordt de verwarring zo groot, dat een van de scribenten van die tijd, een wijsgeer, schrijft;

“Ofschoon de Nijl steeg en vruchtbaarheid bracht, werden de akkers niet bebouwd. De plundersaars verbrandden de oogst en de rook van de puinhopen was een teken aan de hemel in de dag. Rovers waren op alle wegen en niemand was veilig voor hunne wreedheid en de krokodillen waren verzadigd, want in hun verdwazing offerde men zich aan hen, vrijwillig, zo een einde zoekend van een bestaan, dat niet te dulden was.”

Hier krijgt men het idee van een mens, die alles ziet falen. Idealen falen. Het geloof aan de bescherming b.v. van een landheer.....ja, het was er eens, maar het bestond niet meer. De beschermers van eens werden heren vol wreedheid. We vinden in een ander verslag beschreven, hoe een landheer - die overigens met zichzelf en zijn zaligheid nogal bezig was - de vrouwen en kinderen voor zijn genoegen doodde, de landarbeiders met spiesen en stenen bekogelde en hen, die wilden klagen over zijn gedrag, deed doden door hen op spiesen te binden en aan de zon bloot te stellen. Het moet een lieve jongen zijn geweest. Wreedheid. Een ieder probeerde het op zijn manier en misschien wat primitief

Maar, vrienden, wanneer je nu deze tijd eens bekijkt, hoeveel wordt er niet opgeofferd? Met alleen aan idealen en aan vrijheid, maar ook aan recht, aan rechtvaardigheid en aangegane verplichtingen, alleen maar om het een beetje gemakkelijker te hebben of zijn eigen behoefte aan grootheid te kunnen botvieren. En er zijn staten genoeg, die je daarvoor kunt aanklagen. Of we nu naar Rusland of naar Amerika gaan, het kleine Nederland of de kwestie België Katanga, we vinden overal precies hetzelfde; men offert alles op voor een chimaera.

Zo was het toen ook, en het zag er dus erg droevig en somber uit. Maar wat gebeurt er? Terwijl het hele land een wanorde is, komt er plotseling een nieuwe stem. Een nieuwe vorst trekt op (eigenlijk een sheik, Bitah Hamed). Hij begint met zijn scharen een hooggeplaatst Egyptenaar te dienen. En dan kunnen wij ons weer tot de historici wenden.

“En de kronen van noord en zuid werden verenigd. En de Nubiërs trokken zich terug achter de Vallen (dus de bronnen van de Nijl). De herdersvorsten vluchtten heen en de schepen voeren weer uit. De handel, alles was hersteld en er was een tijd van grote welvaart.” En als u tegenwoordig hoort van de grote tempelbouwwerken bij Abu Simbel, die men op het ogenblik probeert te beschermen en zelfs een deel van de grote bouwwerken van Thebe, dan staat u vol bewondering voor de grootsheid van een tijd, die met geringe middelen zulke eeuwige schoonheid, zulke machtige bouwwerken kon oprichten.

Kijk, daar gebeurde iets vreemds. Plotseling, na een periode van ongeveer 100 jaar van grote verwarring, is er een nieuwe macht. Waar hij vandaan komt, weet niemand. Waarom een van die herdersvorsten ineens helpt met zijn krijgers de chaos in orde te brengen, weet ook niemand. Het is schijnbaar onverklaarbaar, ofschoon men later spreekt over het persoonlijk ingrijpen van de goden. En dan wordt uit de verdeeldheid eenheid gemaakt. Het gaat eigenlijk zo natuurlijk. Gedurende de regering van een vorst (en dat is niet veel, een periode van misschien 30 jaar) werd de verwarring opgelost en was Egijpte weer welvarend.

En wat is verder het vreemde? De verdeeldheid der goden maakt plaats voor het erkennen van een hoofdgod. Wanneer je het Egyptisch Dodenboek naziet in de verschillende vormen, dan ontdek je dat reeds in deze periode de gedachte aan Ammon en Osiris veel sterker naar voren treedt dan voordien. Een nieuwe god, een nieuwe maatschappelijke vorm, een nieuwe sociale orde zelfs, al, zal ze later weer verwateren. Dat doet ons denken aan Johannes, die ook zegt, dat er een nieuwe hemel zal zijn en een nieuwe aarde.

Wanneer wij daartussen staan als eenvoudige wezen, als mensen en als geesten zonder verder inzicht, dan zouden wij ongetwijfeld in Egypteland even wanhopig zijn geweest als de mensen toentertijd. Wij hadden uitgeroepen, dat het zinloos is, dat er geen kracht is, dat het beter is

te gaan roven en stelen, of jezelf ten offer te brengen aan de wilde dieren dan om je nog druk te maken. Wat moeten wij nu nog beginnen? Maar als we zien, hoe het geheel een plan schijnt te vormen, hoe Egypte dat de oude wijsheid, de oude beschaving schijnt te verliezen of dreigt te verliezen door zijn verdeeldheid ten slotte tot een eenheid wordt, die meer dan duizend jaar lang (schrijft Johannes niet ergens iets over een 1000jarig rijk?) blijft bestaan, dan zouden we kunnen zeggen; De verwarring is de overgang. Uit de cystalis van een verdeeld Egypte ontplooit zich een Phoenix, een vlinder wordt onsterfelijk. Dat is Egypte.

En wanneer wij dan verder eens gaan kijken naar wat de hemelen hebben verteld, dan vinden wij vreemd genoeg, dat de grote verandering samenvalt met - astrologisch gezien - een teruglopen van Saturnus, een tijdelijke, hoewel secundaire, hoofdinvoel van Aquarius en een zeer progressieve beweging van de zware planeten gedurende bijna 40 jaar. Dat is het kernpunt. De hemelen spreken er dus ook over.

Op het ogenblik staan wij voor een verandering, die groter is. Want hier staat Aquarius rijzend aan de hemel met Saturnus, die evenals toen rechter is en zich retrograde beweegt. Hij is a.h.w. aan de gang om een oordeel uit te spreken en gelijktijdig misschien beul te zijn. Onder zoveel sterkere invloed zal er natuurlijk veel meer moeten veranderen. Maar die verandering zal niet zijn een teniet gaan van het oude maar een uit chaos herboren worden van het oude, dat wordt gereinigd van - laat ons zeggen - alle laagjes van menselijk, verstandelijk lak, die er overheen zijn gespoten. De rationalisatie van de mens moet verdwijnen. De mens moet, als herboren, komen te staan tegenover een totaal nieuwe zedenwet, een totaal nieuwe aanvaarding van God, een totaal nieuwe innerlijke band met de oneindigheid. En dat hem dat niet gemakkelijk zal vallen, is duidelijk.

Nu, vrienden, vraagt u zich misschien af, waarom ik niet zoveel heb gesproken over de goden? Ach, wat moet ik nu in deze dagen vertellen over God? Is God niet een pion geworden op het schaakbord van de politieke machtsstrijd, een middel om in de sociale gemeenschap een zekere heerschappij tot stand te brengen? Laat ons eerlijk zijn. God is niet meer iets, waarop je in werkelijkheid vertrouwt. God is de uitvlucht. Misschien in je gedachten nog een reserve, die je achter de hand hebt, wanneer geen enkele instantie meer in staat is om er iets aan te doen. Zo ligt het nu eigenlijk. Daarom heb ik ook niet te veel over de goden van Egipte gesproken.

Maar als we nu uit dit beeld overgaan naar de werkelijkheid van vandaag, dan is het begrijpelijk, dat een mens mismoedig is, dat een mens wat prikkelbaar is en met kwaaltjes heeft te kampen, dat onverwachte gebeurtenissen voortdurend zijn zenuwtjes schokken. Niet dat, het nodig is, er is absoluut geen reden voor. Maar dat ligt eenmaal in die verandering. De mens kan niet aanvaarden, dat hij er alleen voor staat. De mens kan niet aanvaarden, dat hij niet meer, zoals voorheen, een beroep kan doen op zijn recht, op dit en op dat.

Men voelt zich onzeker. En de mens, die onzeker is, is prikkelbaar. De mens die daarbij het idee heeft van verlatenheid, die ziet dat alias niet gaat, zoals hij wil, die wordt droefgeestig en somber, maar hij beseft niet dat het aan hemzelf ligt. Hij wijt dat allemaal aan de buitenwereld. Hij zegt, dat het de schuld is van deze of gene, en dat anderen hun plicht hadden moeten doen. Maar over zichzelf denkt hij niet na, over zichzelf spreekt hij niet. Hij vindt dat hij te veel doet, en dat is ook niet waar. Want men moet beantwoorden aan een komende tijd. Maar die tijd is nog niet geboren.

Wij zien nu op grotere schaal brigandage. Per slot van rekening, in de tijd dat de twee rijken versmolten werden, waren er rovers op elke weg. Tegenwoordig zijn er de Mig-straaljagers in de corridor bij Berlijn, er zijn onderzeeboten die naar Nieuw Guinea gaan en er is een steeds toenemend verkeer tussen Formosa en Rood China, en zo kunnen wij doorgaan. Het is anders, omdat het grootser is, meer omvattend. Wat eens de eenling was, is nu al een groep geworden. Maar de situatie is gelijk, de onzekerheid is gelijk. Men mag zich echter niet baseren op verdeeldheid en ondergang, maar men moet reeds nu zoeken naar dat ene punt, waaraan men zich kan vasthouden, het punt waarin de vernieuwing zich openbaart.

Nu zou ik een klein Egyptisch loflied (half gebed) willen citeren, dat juist uit die verdeeldheid stamt, dus uit die periode tussen de twee rijken. Het is ongeveer 1900 - 1800 v. Chr. ontstaan. Daar zegt n.l. midden, in die ellende en verwarring een filosoofpriester;

"Gij, lichte Heer, Die langs de hemel gaat, Gij laat Uw stralen dalen en zegent al het zijn. Ach, mocht ik met U reizen in de boot langs 't hemelrijk."

De vertaling is heel vrij: De mens zou met God willen gaan. Maar nu komt wat ik voor de wereld van heden belangrijk acht; "Met elke straal is mij Uw kracht en de onsterfelijkheid en zie ik rond mij, hoe de mensheid strijdt en in verdeeldheid dreigt te breken, zo zie ik slechts naar het hemelruim en zie Uw kracht daar spreken en brengen leven, telkens weer. In U slechts wil ik leven, uit U slechts put ik mijn kracht."

Hij bedoelt: als ik op de mensen niet meer kan vertrouwen, dan vertrouw ik maar op het Grote. En dan - voor een Egyptenaar althans - een heel typische conclusie;

"Zo zal ik uit Uw kracht reeds nu mijn weg tot ander leven banen en staan in Hallen der Gerechtigheid, terwijl ik op aarde leef" Daar heb je waarom het gaat. Hij bidt daar a.h.w. tot zijn God, maar hij doet tevens een belofte. Hij zegt; Kijk eens, God, ik weet dat het hier een rommel is en dat ik het niet aankan. Maar als ik nu leef in U, dan ga ik dus buiten het menselijke om. Zeg ik; al dat menselijke is maar een begeleidend verschijnsel, dan kan ik in die innerlijke kracht alles vinden wat nodig is.

De Hallen der Gerechtigheid, dat is het overzien van tijd en ruimte,, dat is het kennen van de zin van je leven; het zien van de ware schoonheid, die erin ligt. En omdat hij het op die manier bekijkt, kan deze mens dus een soort centrum worden, waaruit ook later weer die godsdienstige vorming zal plaatsvinden. Voor zichzelf is hij de sterke,, hij is de nieuwe tijd, staande nog in de verwarring.

Dat zou tegenwoordig ook nodig zijn. Wanneer wij ons n.l. nu druk maken over wat er door toedoen van anderen gebeurt, dan komen wij geen stap verder.

Wij spreken over het feit, dat er weer negerkinderen zijn afgewezen uit de scholen in het zuiden van de U.S.A., of dat Nederland eigenlijk Nieuw Guinea heeft verraden onder druk van zijn grote verdragspartners en bondgenoten. Maar daar komen wij geen cent verder mee. Wij kunnen zeggen, dat het onzinnig is, dat de huur weer omhoog gaat. Maar wij kunnen er ons hoogstens een beetje beroerd over maken, want aan die dingen is nu nog niets te veranderen. Het is een wereld in verwarring; een wereld; die naar een nieuwe vorm zoekt. Dus moeten wij ergens een andere krachtbron vinden. En onze priesterwijsgeer uit het verleden vond dit in het ingaan tot de Hallen der Gerechtigheid, zelf rechtvaardig leven en helemaal niet letten op de fouten van anderen. Hij vond het in het in zich erkennen van God in waarheid en metterdaad, en niet in een beantwoorden aan de normen van anderen of het stichten van een nieuwe godsdienst, omdat de andere ook niet deugde. Dus ging hij het innerlijk pad, maar deed dat op een bijzondere manier.

En nu wil ik even afstappen van deze parallellen met Egypte en alleen proberen u duidelijk te maken, hoe in het verleden onder soortgelijke omstandigheden deze (want ik houd mij aan een voorbeeld, de persoon in kwestie is bij ons in de Orde nog bekend) heeft gereageerd. En nu moet u daar zelf maar eens over nadenken, of deze eigenaardige wijziging van zieleven, dit persoonlijk instellen al past het dan niet in een bepaald systeem niet zijn voordeel heeft.

In de eerste plaats; Wat het leven biedt aan vreugde, mag ik nemen, zolang ik bereid ben het met anderen te delen. Want de gaven van het leven zelf, zijn gaven die eerst waarde verkrijgen, indien ze weerspiegeld worden in anderen.

Het lijden der wereld behoeft ik niet te aanvaarden of te dragen, mits ik geen lijden veroorzaak en geen lijden duld, waar mijn kracht in staat is dat lijden te verdrijven.

Dat zijn heel typische ideeën. Geen medelijden hebben. Alleen waar ik kan, helpen, helpen. En niet zeggen; Er zijn bepaalde regels. Neen. Ik leef. Wat dat leven mij aan vreugde geeft (niet wat ik neem, neen, wat het mij geeft), mag ik aanvaarden. En als ik die vreugde heb, zal ik haar met anderen delen, opdat er licht zij.

De God, Die in mij spreekt, kan spreken in velen en met vele stemmen. Hij heeft vele namen. Maar de God in mij is mijn ware God, Hij is mijn kracht, mijn licht en mijn zekerheid. Laat mij daarover niet spreken, maar laat mij die kracht leven. En wanneer de wereld buiten mij onrechtvaardig schijnt. of duister, laat ik mij op die God instellen en mij afvragen; Wat is Zijn harmonie, geuit in dat wat buiten mij ligt?

Ik heb de zaak nogal vereenvoudigd. Toch ligt daarin een les, die u werkelijk eens ter harte moet nemen.

Wanneer het niet goed gaat, vraag u dan eens af; Wat is het goede, dat er nog in schuilt? Waar kan het Hogere of het Goddelijke liggen? Wanneer het niet naar uw zin gaat, zeg dan niet, waarom het u niet zint maar vraag u af wat er nog in overeenstemming is met de God, Die in uw hart leeft en waarin u gelooft. Dat lijkt mij veel verstandiger en beter.

Dan zijn er een paar heel eenvoudige dingen, die ik er meteen even bijhaal.

Wanneer onze vriend n.l. door rovers werd bedreigd, dan zei hij niet; "Ik ben arm." "Want," zei hij, "teleurstelling pleegt mensen te doen doden." Hij had waarschijnlijk gelijk in die dagen. Want een Egyptische rover, die wat kreeg, wilde iemand desnoods nog in leven laten, maar als hij helemaal niets kreeg, terwijl hij wat verwachtte, nu ja, dan was hij wel wreed. De houding was dus: Altijd weer ga ik uit van mijn eigen rijkdom. Ik moet rijk zijn en niet arm. Mijn rijkdom mag berusten op mijn innerlijke, mijn geestelijke waarde en kracht, zij mag berusten op datgene, wat ik materieel bereik. Maar ik heb rijkdom, ik ben rijk. En in plaats van te wachten tot men mij dit afdwingt of vraagt, zal ik trachten daarvan te geven daar, waar de gave wordt aanvaard. Wie zich voortdurend bezighoudt met waarlijk te geven zonder mopperen en zonder protest, maar uit eerlijke overtuiging en innerlijke noodzaak, die vindt daarin een levenskracht, welke belangrijker is dan al het andere.

Kijk, dat moet u goed onthouden! Het is niet; Wat doen wij nu eens gezellig? En zullen wij een keer wat gaan geven? Nu ja, ik geef wel wat, maar ik voel dat ik heel erg goed ben, als ik wat geef .....

Dat laat je buiten beschouwing.

Het geven op zichzelf moet je dus zien als een bezigheid, een doel op zichzelf. Het geeft geen voorrechten en geen verplichtingen. Neen, het geven is: uit jezelf het beste met anderen delen. En dat is de inhoud, dat is de taak zelf. Wanneer je dat doet in een tijd van verwarring als de huidige, dan vervul je dus de directe tendens van de Aquariusgeest: het schenken. Gelijktijdig leef je uit innerlijke kracht; dus het mystieke, dat in Aquarius zit, wordt in je versterkt. En bovendien nog; omdat je geeft omwille van het geven en niet met een bepaald doel, zul je de techniek, de mechanica van het geven ontdekken. Maar de mechanica van het geven, de uitwisseling van krachten, die automatisch ontstaat en die als een zekere golfbeweging de wereld kan beheersen ook al is dat de ene keer traag, de andere keer vlug dat is nu juist de tendens, die Aquarius steeds sterker op de wereld brengt.

Men kan dus kermis bereiken.

"Wie in de chaos uit zich vormt en vormen schenkt, hij kent de vorming vóór de wereld haar heeft erkend." Dat is een waarheid.

En wat is nu het geheim van die innerlijke bewustwording en al wat erbij komt en waarover men zich dan in vele kringen en ook de onze zo druk maakt? Is dat niet eigenlijk de aanpassing aan de gang der tijden? Je kunt niet buiten de tijd gaan staan en zeggen: Nu overzie ik het geheel. Eens komt dat, wanneer je geestelijk ver genoeg geklommen bent. Maar op het ogenblik hang je aan alles, wat er vandaag en wat er morgen gebeurt. Je ergernissen, je eenzaamheid, je vreugden, het overstelpt worden door het contact met anderen, dit alles speelt zich af in de tijd, en niet ergens daar buiten. Beschouw het als een onbelangrijk toneel. En omdat dit zo is, moet je zeggen; Wat deze tijd beheerst, is voor mij de eerste, de beste, de hoogste weg om innerlijk wat wijzer te worden.

Wanneer je nu Egypte bekijkt en je ziet hoe snel (n.l. binnen 150 jaar) dit verdeelde land tot een wereldmacht is geworden en de eerste bouwwerken van buitengewone schoonheid ontstaan, dan kun je je misschien ook voorstellen, hoe alleen het je innerlijk reeds instellen op nieuwe kracht in jou de scheppingsdrang en mogelijkheden doen ontstaan, die zo dadelijk zullen worden verwerkelijkt, wanneer de tijd rijp is. En dan is het helemaal niet belangrijk, of je dan nog in de stof leeft of niet, want de verbondenheid met het Al houden wij allemaal.

Ongeveer 1300 v. Chr. vinden wij in Egypte nog iets eigenaardigs terug. Er is n.l. een hogepriester, die in zijn graf het volgende laat optekenen;

"Al ga ik in tot het rijk der doden, ik zend mijn Ka (mijn ziel, mijn geest) om te waken. Ik zal gaan door de tempels, ik zal het offer proeven en ik zal rechtvaardigen wat leeft in mij, van uit mijn hemelwereld tot op de aarde. Want een taak is een taak in oneindigheid."

Het is jammer, dat dit grafschrift beschadigd is. Deze man schrijft nu precies neer wat voor ons zo belangrijk is. Want wij zijn in de geest of in de stof altijd verbonden met het gebeuren.

Wij zijn deel van de schepping en de scheppende Kracht en daarom moeten wij ervoor zorgen, dat wij - onverschillig in welke wereld wij zullen vertoeven - op een bepaald ogenblik deel kunnen hebben aan het leven. En dit deelhebben kan in deze tijd alleen maar gebeuren door je reeds nu in te stellen op de nieuwe golf van ontwikkeling, die de aarde gaat beroeren, ongeacht de chaos, die er nog heerst of zal heersen; door in jezelf niet meer een formalistische Godheid te beleven of een bepaalde vorm, waarover men het eens is. Neen. Maar om in jezelf te zeggen; Ik moet ergens licht hebben. Wat is het licht, dat in mij leeft? Dat is mijn God. En mét die kracht en geleid dóór die kracht de aarde te schenken: vrede, vreugde, vrolijkheid, licht, tevredenheid en wat je maar kunt geven. En door dat geven - als je dat kunt voortzetten - heb je het belangrijkste bereikt; een eenheid a.h.w. met de tijd, met de grote krachten die de tijd leiden.

Nu denkt u misschien; Wat is hij weer vervelend vandaag .Maar men moet nu eenmaal beginnen, als men les geeft, met het begin. En dit is het begin.

Wat ik u over Egypte heb verteld en wat ik u misschien nog in de toekomst zal vertellen over enkele andere volkeren, is alleen maar een voorbeeld. De gehele wereld is net zo verdeeld.en net zo chaotisch, de dreiging en de spanning nemen net zo toe als eens in dat Egypte van rond 2000 jaar v. Chr. Maar Egypte herrees stralender dan tevoren. De mensheid kan stralender dan tevoren herrijzen. Wanhoop is dwaasheid; en ergernis over wat er nu is, is dwaasheid, want daaraan kun je niets veranderen. Maar de toekomst veranderen door er nu aan te bouwen, dat is belangrijk. En dat kunnen wij nooit doen met stoffelijke middelen, want in de ohaos zijn er geen middelen tot stoffelijke vorming. Daarom moest mijn les wijzen op het innerlijk.

En nu moet u niet denken, dat ik u in de loop van de cursus voortdurend met God ga lastig vallen. Dat is een kwestie tussen u en het Oneindige. Daarmee heb ik weinig te maken. Maar de bron moest ik u aangeven.

Onthoud verder dit: Elke mens is geneigd om tempels te bouwen voor zijn God en voor zijn eigen grootheid. Maar een tempel bouwen voor jezelf en voor je God heeft geen zin. Het is God Zelf, Die bouwt. God heeft de schepping en al de krachten daarin geschapen en daar kunnen wij, arme donders, toch niets aan doen. Dus laat ons nu eens heel rustig zeggen:

Het grote aan het Grotere, het hogere aan het Hogere. De kracht, die ik in mij ken en die ik leven kan, de vreugde, de vrede en het geluk, dat ik daaruit kan puren, is het enig belangrijke. Zo bouw ik aan de tempel der eeuwigheid.

Dan zijn er veel mensen, die denken dat het in kennis ligt. Al zou ik alle dingen kennen en bezitten heel de wereld, ik zou nog geen piezeltje van de werkelijkheid van God kennen, ik zou nog niet dat bezitten van de Oneindigheid. Kennis en zo zijn instrumenten, die wij gebruiken voor onszelf, zoals de magiërs van Egypte hun kennis gebruikten om te heersen, te helpen en heel vaak goede geneesheren waren in stoffelijk en geestelijk opzicht. Wanneer wij het daarvoor gebruiken, mogen wij kennis hebben, dan is zij belangrijk. Maar zolang wij menen, dat wij die kennis kunnen gebruiken als een soort breekijzer om in de schatkist van de Oneindigheid in te breken, dan valt het tegen en komen wij er niet verder mee.

Dus het leven dat je vormt, aanvaarden. Vormgeven aan al wat in het leven voor jou belangrijk is, het maken tot een harmonie met alle anderen is niet noodzakelijkerwijze kennis. Het is de spontaniteit van de innerlijke kracht tot uitdrukking brengen. Het is; zonder eisen te stellen het Hogere ontvangen en het uitdrukken in een wereld, waaraan je ook geen eisen stelt. Wel lastig, maar het is de manier.

Nu ik u dit alles zo'n beetje heb omschreven en een streepje heb gezet onder de punten, die volgens mij belangrijk zijn, wil ik - voor ik ga sluiten - even vertellen, welke kant wij nu verder uitgaan.

We hebben het nu gehad over Egypte en we hebben het gehad over deze tijd. Wanneer we een kaart van een rivier bekijken, dan zien we wat voor kronkels en bochten erin zitten en door welk landschap zij stroomt. Maar wanneer wij diezelfde rivier moeten bevaren, dan dienen wij te letten op de stroomversnellingen, de zandbanken, de ondiepten en de engten, die er misschien zitten. Zo wil ik nu eens proberen in de komende tijd - weer zoveel mogelijk aan de hand van voorbeelden uit de historie - u iets te vertellen over de moeilijkheden, die er

in deze dagen optreden. Dit is algemeen, dit is een inleiding. En ik kan u verzekeren, dat voor de meeste moeilijkheden, die u persoonlijk zowel als de mensheid op het ogenblik doormaakt, historische parallellen te over zijn. Er is weinig nieuws. Het is alleen grootser, meer omvattend. Maar het blijft de spiraalweg, waarlangs de mensheid zich omhoog worstelt met steeds weer hetzelfde uitzicht| of je nu op de onderste of op de bovenste spiraal staat, je ziet hoogstens iets verder.

Ik ga nu sluiten. En omdat ik dit geen dichterlijke tijd vind, sluit ik met een heel eenvoudige aanhaling uit het verleden:

“Toen in de Raad der Goden de haat regeerde, de ouderen de aard’ verlieten en de jongeren de chaos schiepen, werd de boodschap neergelegd; en nu nog leeft zij voort en spreekt tot alle mensen, die komen in het oord, waar haar zegel eens de bergen werd ingedrukt. Gij, mens, zijt deel van eeuwigheid.

En in de chaos van de tijd, niet kennend nog uw ware wezen, zo zult gij toch ontwaken.

Wil niet vrezen het onbegrepen, dat in u leeft. En vrees niet, wat als rampspoed of als kracht ontmoet u in de stroom der tijd.

Aanvaard wat in u leeft en laat het zich ontplooien, totdat de grenzen vallen en gij erkent uit chaos van `t schijnbaar leven de ene grote werkelijkheid, waarvoor gij werd geschapen en waarin alle wet en werkelijkheid van alle zijn werd neergeschreven.”

Een citaatje uit een bepaald klooster in de Andes. En dat vind ik voor vandaag een goed slotwoord.

Wij zullen in de verwarring en de verdeeldheid, waartoe wij schijnen te behoren, eenheid in de Oneindigheid ontdekken, waarvan wij werkelijk deel uitmaken.

AANBIDDING

k Aanbid U, onbekende Macht, ook wanneer Gij mijn roepen hoort en U niet aan mijn blikken toont.

Ik weet, Gij hebt mij voortgebracht? Gij hebt het leven mij gegeven.

`k Aanbid U, onbekende Kracht.

`k Aanbid U, onbekende Kracht.

Gij geeft mij vreugd, Gij geeft mij smarten, Gij leert mij strijden, streven, tarten het noodlot en de waan van de gebondenheid. Gij zijt het, Die mij van mijzelf bevrijdt.

`k Aanbid U, onbekende Kracht.

`k Aanbid U, onbekende Kracht.

Gij zijt de troost, in mij geschreven. Gij zijt mijn weten, vreugd en kracht, Gij hoort mijn ongesproken klacht, Gij steunt mij door Uw lichte kracht.

`k Aanbid U, onbekende Macht.

`k Aanbid U, onbekende Kracht, omdat Gij altijd in mij zijt en waar `k mijn wezen tot U wend mij krachten geeft en mij geleidt. Gij zijt mijn wezen en mijn denken, mijn wereld en mijn eeuwigheid.

Gij zijt mijn zijn, Gij zijt mijn Al.

Wie is het, onbekende Macht, die `k buiten U aanbidden zal?

Want waarlijk, onbekende Kracht, mijn zijn is `n teken van Uw macht.

Ik ben misschien `n onwaardig wezen, ik ben te nietig, ben te klein en kan Uw wezen niet omvamen.

`k Besef niet wie en wat Gij zijt. Maar toch, tot in der eeuwigheid wijd `k U mijn wezen, zijn en kracht.

`k Aanbid U, onbekende Macht.